

TALÁLKOZNI EGY MŰVÉSSZEL

Gondolatok Bakos Ildikó ráckevei kiállítás megnyitója kapcsán

Az, hogy 2001. szeptember 21-én 18 órakor megnyílt Bakos Ildikó Munkácsy-díjas Érdemes művész kiállítása a ráckevei Ács Károly Művelődési Központ Keve Galériájában, csak egy örvendetes hír, amelyhez hasonlóval nem ritkán találkozhatunk.

Az, hogy fővárosi barátainak, ismerőseinek el kellett menni Ráckevére, hogy a kiállítást lássák, már említésre méltó. Mert Ráckeve egy kis mediterrán gyöngyszem a Dunánál, szép kertekkel, különleges növényekkel s olyan építészeti emlékekkel, amelyek egész napos kirándulást is gazdaggá tudnának tenni. A régi lakóházak is szépek, a Savoyai kastély is szép, de a működő szerb templom – ahol alkalmanként óslávul is miséznek, és amelynek teljes fal-felületén a szerb ortodox festészet tökéletes állapotban megmaradt műremekei láthatók – azt a vágyat ébreszti az emberben, hogy bárcsak minden iskolásgyerek eljutna egyszer ide, látni.

Hogy a ráckevei galériában munkát végzők – a kiállítást készítő Jahoda Ernőtől a köszöntő szavakat mondó Budai Gáboron keresztül az egykori tanító-tanfelügyelő teremőrnéniig egyaránt érdeklődnek a művészet iránt, és Bakos Ildikó bizonyos terei még varázslat-várára is ösztönzi őket, már szintén mondandó. Ők ugyanis úgy elegyednek a kiállítás megnyitása után a kiállításon megjelentekkel, úgy kínálják őket a bekapni, felhörpinteni valókkal, hogy közben megindul az eszmecsere, minden más kiállítás megnyitónál pezsgőbben és a művészetre koncentráltabban.

Miért lehet ez? Az ok a művész személyiségében, s természetesen az ebből következően épp úgy megalkotott munkákban keresendő. S ami ezzel összefügg: Bakos Ildikó a kiállítás megnyitását nem bízta másra (nem az a fontos neki, hogy értékelő szavakat, munkáit dicsérő mondatokat halljon), mert a lehetőséget, hogy szóljon azokhoz, akik művésze iránt érdeklődnek, közlési lehetőségnek használja, s olyan probléma-megoldás központú kiállítás-megnyitót tart, amelyre azok a művészek képesek, akiknek alkotásaik izgalmát is, mindenkori varázsát-hatását is az adja, hogy számukra a művészeti alkotás megfejtése valaminek, egyféle – sokféleképpen értelmezhető – megfejtése, s ezért, amikor Bakos Ildikó önmagáról és az alkotásról beszél, viszonyokat közelítget vagy tisztáz, amelyek a probléma, az anyag, s az ő személye között jöttek létre, s amelyek az alkotás által bizonyos módosuláson, átrendeződésen, átváltozáson mentek át.

A szellemi izgalom, amely – az efféle művészetben – az alkotás sajátja, felidéződik a kiállítást megnyitó beszédhelyzetben, s ezáltal fogékony pillanatok vált ki az emberben, aki az alkotásokkal készül kapcsolatba kerülni. Hogy mindenki kapcsolatba kerül vele, s hogy a beszélgetések témája a megnyitó után az alkotásokra orientált, s

hogy ez az állapot még az ismerősök-nemismerősök közötti határokat is szétmossa, látszik abból, hogy a megnyitóra érkezett emberek nem sietnek el, s ha filmen követnének és felülről a helybeliek és máshonnan – Budapestről, Angyali szigetről – jöttek mozgásait, azt látnánk, hogy a kezdeti kis csoportok között megkezdődik az átjárás, majd teljesen megszűnnek az eredeti csoportok.

Persze, hogy mindehhez hozzájárul az Ács Károly Művelődési Központ munkatársának Budai Gábornak, s a Keve Galéria kiállításrendezőjének Jahoda Ernő formatervezőnek Bakos Ildikóhoz való viszonya, ami vagy korábbi, vagy az ezen alkalom előkészítése során kialakult kapcsolat, de – külső szemlélők számára is érzékelhetően – szeretetteljes érdeklődéssel telített. Ebbe a viszonyba illik bele a szál virág is, amit Bakos Ildikó kap, miután – ahogy a kiállítás meghívóján olvasható – „a művekről és önmagáról a Művészről szól(t) a megjelentekhez”. A virág: KURKUMA. Amit a művész nem ismer, miközben köztudottan erősek biológiai ismeretei, és művészet szintű főzéstudománya.

A virág kiválasztása és a meglepetés már egy játék része, amit egymásra figyelni tudó vagy egymást megérező emberek tudnak játszani. S az öröm, amely Bakos Ildikó őszinte öröme, mert meglepték, tovább lágyítja a helyzetet, amely minél lágyabb, annál több a köze a művészethez, s annál távolabbi mástól. Bizonyos élettől, praktikumtól, a pénz világtól. Amiből természetesen mindannyian jövünk. Akár Ráckevéről, akár az Angyali szigetről, akár Budapestről érkezünk.

S hogy Bakos Ildikó munkáival jól találkozhatunk, segít a galéria gótikus épülete, amely szép tereket ad a helyiségenként más és másféle munkáknak. Az utcai helyiségben, melyről a Dunára látni, *Kígyótojások* címmel áll a négy emberméretű munka. A nagyméretű elliptoidok – kozmikus világszimbólumok – különböző korok és kultúrák jelképeit hordozzák. A tojások felületén a megjelenő mintákban egyik esetben radjasztáni ábrázolással láthatunk megtermékenyített kozmikus tojást, a másik tojáson az afrikai testfestés-motívumok átiratát, majd az ausztráliai őslakók formakincséből merített motívumokat, és végül egy lépcső-motívumot fedezhetünk fel, hindu kozmikus ábrázolással.

Bakos Ildikót foglalkoztatja a világkeletkezéshez kötődő képzet: elképzelni a világot olyan tojásnak, amiből erők bújnak elő. S hogy miért kígyótojás, erre választ ad, hogy az ezredforduló éve a kígyó éve. A kígyóé, ami el-lentmondásos szimbólum. Pozitív tulajdonságai vannak, mint általában az állatoknak, ugyanakkor a kígyó mindig jelent valami veszélyt is. Bakos Ildikót az izgatja, hogy a kígyótojásból mi kel ki ezen az ezredfordulón.

A kígyótojásokkal – a két méter magas elliptoid for-

mákkal – drótváz, háló, vászon, papír alapú festett formákkal – szemben elhelyezve egy kékre festett egyszarvú ül, hagyományos minták alapján, szabad felfogásban elkészítve. A tradicionális tibeti oromdísz, a lótuszalappzaton ülő állat az odaadó figyelem jelképe.

E helyiség falán két – angkor meglátogatásának* emléket idéző – grafika kíséri a szemet a néhány lépcsőfokon megközelíthető két kishelyiségbe. A belső tér munkái felnyúlnak és kilátszanak a gót ablakmaradványon át, így először a *Kigyótojások* teréből szemlélhetők a *Nádszálak* című bronzszobrok. Hosszú vékony bronzszálakon régészeti felfedezéseknek beillő formák. Megmunkálásuk viaszvesztéses módszerrel történt. Hatásuk megfelel annak, amit ki akart váltani Bakos Ildikó: ha ránéz valaki, ne tudja eldönteni, mikori kincseket lát, régészeti leletek-e. A bronzszálak figurákban végződnek. Egyik egy ókeresztény, hajó alakú mécsesben, amin kis hajók függeszkednek, címe *Törökfürdő*. A mű a viaszvesztett bronz és talált tárgy részben aranyozott tárgyegyüttese. A másik a *Ravena-Galla Placidia síremlékéről* a mozaikon ábrázolt tál két madárral – ahogy isznak belőle – megformázása. A görögöktől való a harmadik mű hosszú lábú és rövid lábú hárpíái, a negyedik munka viszont a paradicsom, kurkuma virágként ábrázolva, benne tekereg a kígyó a szirmai között.

A kis átjáró helyiségben a növények kompozíció anyaga papír. A ragasztóval kevert papírpéppel Bakos Ildikó úgy dolgozik, mintha agyag volna.

A galéria fehér alapon színes virág díszítésű cserépkályhás nagy udvari helyiségében vannak kiállítva az északi no-

mád népek motívumait felhasználó munkák. Így *A Nap* (Méteres átmérőjű vörösréz lemezből készült korong, egyik oldalán aranyozva, másik oldalán sötétre patinázva. A rajta levő ábrázolás a számik, hantik, manysik mitológiai jelképeit idézi.), *A Hold* (Közel 80 centiméter átmérőjű feketére festett papírpépből készült korong karcolt életút ábrázolással, önéletrajzi vonatkozásokkal. Hozzá tartozik a *Hold* 130 centiméter átmérőjű ezüstös fényköre-tükörképe.), és a *Kisbolygó* (feketére festett papírpép korong, mitológiai ábrázolással).

A *Hold* fénykörébe-tükörképebe léptek bele – elvarázsolódnak – az egykori tanítónő, ma teremőr idős hölgy által kipróbáltan a ráckevei hölgyek és részben férjeik. Onnan találták a legjobban szemlélhetőnek a *Hold* karcolt ábráscáit.

A sámándobokra emlékeztető tárgyak által kialakított térben áll a nagy rénszarvas bronzmunka, és ugyanannak a formának felidézéseként a falon kiállítva a *Szarvasok, emberek és az árnyékuk* szobor bronzból.

Ráckeveén, ahogy a művészettel találkozás jó helyzeiteiben általában, példáját kaphattuk annak, amikor egy ember, a művész, egyféleképpen – az ő sajátos művészi eszköztárával – az őt megérintő területen, az általa megélt-átélt világot újratereztve, a művészetet arra valóvá is teszi, hogy a viszonyunk pontosodjon, tisztuljon. Kinek mihez. Múlthoz és jelenvalóhoz. Színhez és anyaghoz. Van akinek önmagához.

*Lásd erről a *Szín* 4/1 (1999) számában Mátyus Aliz: *Utazás utáni beszélgetés Bakos Ildikó szobrászművésszel* című írást.

